

Martyna Lichaczewska-Ziomba

Studenckie Koło Naukowe Progress

Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

– opiekun naukowy mgr Katarzyna Dostaw

MOŻLIWOŚCI I OGRANICZENIA TRANSGRANICZNEJ TURYSTYKI ROWEROWEJ W REGIONIE BRZESKIM

Streszczenie

W pracy podjęto problematykę rozwoju transgranicznych wycieczek rowerowych organizowanych na płaszczyźnie porozumienia pomiędzy polskimi turystami, a białoruską organizacją non-profit „Za Velo Brest”. Badania empiryczne zostały przeprowadzone za pomocą kwestionariusza ankiety wśród polskich turystów z powiatu białskiego będących uczestnikami transgranicznych wycieczek rowerowych do białoruskiego regionu brzeskiego. Badanie miało na celu wskazać możliwości i ograniczenia transgranicznej turystyki rowerowej w oparciu o subiektywną ocenę uczestników wymieniowych aktywności. Ankietowani bardzo wysoko ocenili jakość działalności organizacyjnej białoruskich przewodników pracujących w „Za Velo Brest” oraz walory kulturowe miasta Brześć. Stwierdzono, że istnieje wysoki stopień zależności pomiędzy rozwojem transgranicznej turystyki rowerowej, a zmianą postaw wobec narodu białoruskiego oraz ociepleniem stosunków międzynarodowych. W związku z powyższym należy propagować integrację międzynarodową i rozwijanie wartości opartych na wspólnej kulturze i historii.

Wstęp

Działalność światowych organizacji w dużym stopniu wpływa na funkcjonowanie państw członkowskich. Są one kreatorami strategii działań dążących do osiągnięcia wyznaczonych celów. W ostatnich latach można zauważyć znaczące zmiany na położonej za granicą strefy Schengen Białorusi, w tym także miasta Brześć. To idealny przykład europejskiego kraju, który pomimo braku przynależności do najważniejszych organizacji wspomagających rozwój gospodarczy państw tj. Unia Europejska, wprowadza zmiany dotyczące różnych sektorów gospodarki. Skupia się na integracji kultur, narodowości oraz rozwoju obszarów turystycznych, w celu przekonania podróżujących ludzi do zapoznania się z ofertą Białorusi i przełamania związanych z nią stereotypów. Ukazuje nowe podejście w obszarze gospodarczym, środowiskowym oraz społeczno-kulturowym.

Celem głównym artykułu jest ukazanie barier i możliwości rozwoju transgranicznej turystyki rowerowej na przykładzie działalności organizacji non-profit „Za Velo Brest”. Swoim działaniem umożliwia polskim turystom zwiedzanie Brześcia na rowerze. Celem pośrednim jest ukazanie zmian zachodzących wśród Polaków w postrzeganiu Brześcia i całej Białorusi. Artykuł oparty jest o badania internetowe przeprowadzone na turystach uczestniczących w wycieczkach rowerowych. Umożliwiły one pokazanie pozytywnego aspektu środka transportu, jakim jest rower.

Zmiany w funkcjonowaniu Brześcia przyczyniające się do jego samorozwoju

Białoruś nie jest najczęściej wybieranym miejscem turystycznym w Europie. Dzieje się tak, iż od wielu lat była ona kojarzona z zacofaniem społecznym, trudnościami w przekroczeniu granic oraz nadmierną kontrolą władz w życiu obywateli. Współczesne podejście ludzi do tego miejsca uległo radykalnym zmianom. Przywrócono świadomość społeczeństwa ukierunkowując ją na historię kraju.

Brześć powstał około dziesięciu wieków temu, u zbiegu dwóch rzek Bugu i Muchawca, które znajdują się na skrzyżowaniu najważniejszych szlaków handlowych, między Kijowem, a regionem Bałtyku. We wcześniejszych latach miasto nosiło nazwę Berestje. Nazwa wywodzi się stąd, iż najprawdopodobniej po raz pierwszy użył jej kijowski mnich Nestor w swoim dziele zatytułowanym „Powieści minionych lat”. Ciągły rozwój miasta przyczynił się do wzrostu jego znaczenia. Brześć stanowi jedno z największych i najbardziej rozpoznawalnych miast Białorusi. Jest znaczącym ośrodkiem przemysłowym, kulturalnym, a także naukowym.

Białoruś to kraj, o którym Polacy wiedzą stosunkowo mało. Przyczyniło się to do sytuacji, w której nawet ci, którzy mieli chęć poznania rezygnowali z racji obligatoryjnej konieczności posiadania wizy. Skomplikowana procedura umożliwiająca wjazd stanowiła duże ograniczenie w poznaniu Brześcia. Pod koniec 2019 roku zachodnie regiony Białorusi zostały zwolnione z takiej konieczności poprzez zmiany prawne. Obecnie do przekroczenia granic wystarczy ważny paszport kraju Unii Europejskiej, bądź taki, który jest umieszczony na oficjalnych stronach ministerstwa spraw zagranicznych Białorusi. Dodatkowo należy mieć też przepustkę, która jest dostępna w Internecie przez wypełnienie odpowiedniego formularza oraz obowiązkowe ubezpieczenie honorowane przez Białoruskie służby graniczne. Podróżujący legitymujący się przepustką ma prawo do poruszania się w strefie przygranicznej np. Grodna, czy Brześcia. Osoby podróżujące mogą przybywać na tych terenach maksymalnie do 15 dni, ale już powyżej 5 dni pobytu po stronie Białoruskiej należy zgłosić ten fakt lokalnej policji (<https://www.gov.pl/web/dyplomacja/bialorus>). Już od lat 80-tych XX wie-

ku zaczęły powstawać zmiany na terenach przygranicznych Europy. Były one związane zarówno z procesami integracyjnymi, a także procesami regionalizacji umożliwiającej nawiązywanie pozytywnych relacji z mieszkańcami obszarów stanowiących obecnie zewnętrzne granice Unii Europejskiej, budując przez to więzi regionalne oraz łącząc państwa na płaszczyźnie interesów. Ważnym aspektem przyczyniającym się do zawiązywania coraz to lepszych relacji były przemiany zachodzące w krajach postsocjalistycznych, a także narastająca wymiana transgraniczna charakteryzująca się bliskimi kontaktami oraz regionalnym poziomem. Głównym zadaniem współpracy transgranicznej według zasad zapisanych w Europejskiej Karcie Regionów Granicznych i Transgranicznych jest zmniejszenie, bądź całkowite usunięcie barier i przeszkód utrudniających łączenie się regionów oraz poznawaniu wspólnych wartości. Procesy współpracy transnarodowej stanowią główny czynnik polityki rozwoju regionalnego. Polskie tereny znajdujące się przy granicy państw sąsiadujących znacząco angażują się w budowanie dobrej relacji, w tym także z Białorusią. Zaletą tak bliskich stosunków między państwami jest ciągły rozwój i chęć poznania kultury i zwyczajów przygranicznych sąsiadów. Stwarza to również pozytywny obraz na arenie międzynarodowej i przekonuje inne państwa do tworzenia równie bliskich relacji, które umacniają państwo pod wieloma aspektami. Współpraca transgraniczna oznacza wspólne działania państw, których głównym celem jest umocnienie relacji na poziomie lokalnym, bądź regionalnym (Lechwar, 2008). Podnosi ona jakość życia wśród obywateli, eliminuje podziały ekonomiczne, propaguje myśl jedności europejskiej i współdziałania międzynarodowego, zwalcza utarte w społeczeństwie stereotypy etniczne, buduje w ludziach chęć nawiązywania wspólnych relacji i podejmowania wzajemnych działań (Ślusarz, 2006). Czynniki oddziaływującymi na intensywność współpracy transgranicznej są zbliżone działania jakie podejmują kraje w celu samorozwoju, poziom modernizacji i rozwoju gospodarki, w tym także konkurencyjność w stosunku do podmiotów zagranicznych, stopień rozwoju społeczeństwa, ich otwartość na zmiany i innowacje jakie niesie za sobą postępujący rozwój gospodarczy. Ważnym aspektem kształtującym współpracę transgraniczną jest czynnik ekonomiczny (utrzymanie się kursu waluty krajowej, poziom PKB itp.), geograficzny (warunki naturalne, zasobność surowców itp.), instytucjonalne (regulacje wizowe i paszportowe itp.), polityczno-międzynarodowe (ustrój państwa i relacje z innymi krajami), socjalkulturowe i językowe (bariery rasistowskie, bądź językowe) (Kraciuk, 2014). Odnosząc się do wszystkich czynników można stwierdzić, iż w ostatnich latach przyczyniły się one do zmian, jakie zaszły w funkcjonowaniu państwa, w tym także tych dotyczących infrastruktury drogowej. Pozytywna zmiana regionu brzeskiego zachęca turystów do przełamania stereotypów związanych z tym miejscem i odwiedzenia kraju bogatego w zasoby kulturalne i krajobrazowe.

Możliwości i ograniczenia transgranicznych wycieczek rowerowych

Brześć ze względu na historię narodu polskiego oraz białoruskiego, jako spadkobiercę Wielkiego Księstwa Litewskiego jest miastem posiadającym polskie zabytki oraz podobne do tych, które można spotkać w granicach Polski. Kulturowo jednak ze względu między innymi na wyznanie prawosławne zachodzą między wymiennymi krajami znaczące odmienności. Niekiedy różnice, a zarazem znaczące podobieństwa mogą powodować negatywne, często krzywdzące oceny społeczności polskiej dotyczące narodu białoruskiego. Odnosi się to do lęku i pozostałość po komunistycznej propagandzie homogenizacji kulturalnej narodów bloku wschodniego. Ze względu na ustrój panujący na Białorusi, długoletnią izolację oraz zależność od Rosji, kraj ten popadł w kryzys gospodarczy doprowadzając do negatywnej opinii publicznej krajów zachodu (Fedorowicz, 2010).

W celu zmiany poglądów polskiego społeczeństwa zaczęły powstawać wydarzenia łączące dwa sąsiadujące z sobą kraje na płaszczyźnie współorganizacji międzynarodowej. Zwiększenie integracji Polski i Białorusi stwarza wiele możliwości przyczyniających się do polepszenia relacji między tymi krajami. Transgraniczny rozwój polepsza stosunki dyplomatyczne pomiędzy krajami oraz zmniejsza represję wobec ludności polskiej mieszkających w granicach Republiki Białorusi (<https://www.gov.pl/web/bialorus/relacje-dwustronne>). Ruch bezwizowy również przyczynia się do rozwoju organizacji scalających i propagujących przenikanie wartości międzynarodowych tj. białoruska organizacja „Za Velo Brest”, której głównym założeniem jest zbudowanie pozytywnej relacji z Polakami, poprzez organizowanie wycieczek rowerowych. Zgodnie z Dekretem Prezydenta Republiki Białoruś nr. 300 z dnia 7 sierpnia 2019 r. bez wymogu posiadania wizy i wyłącznie w celach turystycznych można przebywać w specjalnym turystyczno-rekreacyjnym Parku „Kanał Augustowski” oraz strefie turystyczno-rekreacyjnej „Brześć–Grodno” (do 15 dni w ciągu wyjazdu). Dla obywatela Polski jest to ułatwienie w poznaniu kultury wschodniosłowiańskiej a dla mieszkańców Białorusi zwiększenie wpływów z turystyki (<https://www.gov.pl/web/dyplomacja/bialorus>). Kolejną szansą rozwoju nawiązującą do transgranicznych wycieczek rowerowych może okazać się wzrost popularności roweru jako środka transportu oraz społeczeństwo, które w trosce o swoje zdrowie częściej decyduje się na aktywny tryb życia. Według opracowania Ministerstwa Sportu i Turystyki (<http://www.lotur.eu/UploadFiles/423/1109/1388738600>), wypoczynek na rowerze wpisuje się w filozofię zdrowego i aktywnego trybu życia oraz w nurt turystyki zrównoważonej, w której działalność turystyczna jest zintegrowana z celami ochrony przyrody. Rower staje się popularny, również ze względu na proekologiczne postawy społeczeństwa. W trosce o środowisko samochody są zamieniane na jednoślady, ograniczając emisję spalin (Dębowska-Mróż i in., 2018).

„Za Velo Brest” - białoruska organizacja non-profit działająca na rzecz rozwoju państwa i relacji międzynarodowych

Zwiększenie zasięgu informacji promującej atrakcyjność Białorusi powstaje m.in. za pośrednictwem narodowych organizacji działających na rzecz kraju otwartego na innych ludzi, wyposażonego w wartości kulturowe, a także posiadającego bezcenną serdeczność mieszkańców. Aspekt środków transportu umożliwiających poznanie Brześcia został na tyle rozwinięty, że stworzył szerokie możliwości wyboru. W celu jego odwiedzenia można skorzystać z samochodu, pociągu, autobusu, a także roweru. Odnosząc się do ostatniego przykładu możliwość wyboru tego środka transportu udostępniony został dzięki współpracy białorusko-polskiej na płaszczyźnie organizacji wycieczek rowerowo-krajoznawczych (<https://krainabugu.pl/brzesc-miasto-twierdza/>). Rozwój infrastruktury Białorusi przekonuje turystów do podróżowania dwuśladowymi pojazdami. Przyczyniają się do tego także zmiany zachodzące w społeczeństwie, wynikające z coraz bardziej popularnych nawyków społeczeństwa dotyczących ochrony środowiska.

Organizacja promującą transgraniczną turystykę rowerową jest „Za Velo Brest” tłumaczone na język polski jako „Brześć rowerowy”. Została ona założona w kwietniu 2009 roku, przez młodych miłośników jazdy jednośladami. Głównym celem organizacji jest reprezentacja miasta Brześć, promocja wartości europejskich takich jak zdrowy styl życia, a także dbanie i propagowanie ochrony środowiska wśród młodzieży brzeskiej i obwodu brzeskiego. „Brześć rowerowy” jest platformą bazową dla wszystkich użytkowników dróg, a głównie rowerzystów i pieszych. Swoimi działaniami wspiera władze państwa w rozwiązywaniu problemów ekologicznych związanych ze spalinami wydzielającymi się z pojazdów mechanicznych, przyczyniających się do poszerzenia problemu dotyczącego smogu, który stwarza zagrożenie dla współczesnego świata. Członkowie organizacji to zespół ekspertów, który skutecznie realizuje zamierzone cele oraz rozwiązuje zaistniałe problemy i nieporozumienia przez budowanie dialogu. Zespół składa się z 8 aktywistów, rady oraz 30 wolontariuszy, którzy są znacząco zaangażowani w działania prowadzone przez organizację. Każdy członek rady zajmuje się określonymi działaniami m.in. społeczeństwo, finanse, turystyka, komunikacja, czy bezpieczeństwo. Pozwala to na dokładne podejście do każdego sektora państwa i zbadanie jego potrzeb, co jest niezbędne do ich późniejszego zaspokojenia. W ramach działań organizacji prowadzone są liczne wydarzenia propagujące założone przez nich wartości, m.in. Festiwal „Bez samochodu”. Jest to jedyny międzynarodowy festiwal związany z przekroczeniem granicy pomiędzy Białorusią, a państwami Unii Europejskiej na rowerach. Wizytówką organizacji są wycieczki białorusko-polskie w ramach programu „Open Borders”. W 2019 r. przeprowadzono 4 wycieczki, w których wzięło udział

około 300 osób. Członkowie organizacji podczas wycieczek kompleksowo zajmują się jej uczestnikami. Dbają o ich bezpieczeństwo, przedstawiają historię miejsc i licznych zabytków miasta, zapewniają wyżywienie, noclegi i załatwiają wszystkie inne sprawy niezbędne do sprawnego przebiegu takiego wydarzenia.. Dodatkowo nawiązują relacje z polskimi turystami ucząc się od nich polskiego języka, poznając ich tradycje i zwyczaje. W wyniku wspólnej wymiany narodowych wartości, niekiedy pomiędzy uczestnikami tworzą się więzi przyjacielskie łączące obywateli dwóch państw, które zacierają bariery narodowościowe i przyczyniają się do pozytywnej wymiany wartości kulturowych.

Material i metoda badań

Material badań stanowił kwestionariusz ankiety na temat transgranicznych wycieczek rowerowych, składający się z 18 pytań i metryczki. Pytania były zarówno pojedynczego, jak i wielokrotnego wyboru. Badania zostały wykonane za pośrednictwem formularza zamieszczonego na stronie internetowej w ostatnim kwartale 2019 roku wśród mieszkańców terenów graniczących z Białorusią. Ankieta została przeprowadzona w sposób anonimowy.

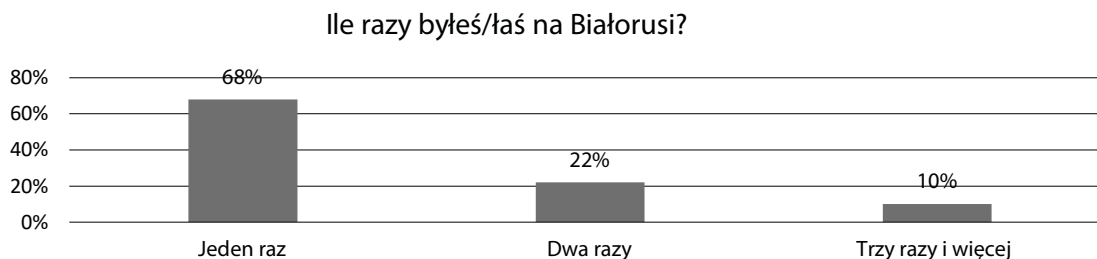
W pracy wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego, w którym wykorzystano kwestionariusz ankiety oraz analizę dokumentów i literatury.

Otrzymane dane zliczono, pogrupowano, a wyniki przedstawiono w formie opisowej i graficznej. Wyniki badań zostały opracowane przy pomocy arkusza kalkulacyjnego Microsoft Office Excel.

Osoby biorące udział w ankiecie były przedstawicielami społeczności zamieszkującej powiat bialski, zróżnicowani pod względem płci, wieku oraz miejsca zamieszkania. Grupę badawczą stanowiło 100 respondentów; 43% mężczyzn i 57% kobiet. Ankietowani zostali podzieleni na 5 grup wiekowych: (18-25 lat, 26-30 lat, 31-50 lat, 51-65 lat oraz powyżej 65 lat). Najbardziej liczną grupę stanowiły osoby w wieku 31-50 lat, natomiast najmniej liczną powyżej 65 lat.

Wyniki badań przeprowadzonych na uczestnikach transgranicznych wycieczek rowerowych

Przeprowadzone badania umożliwiły przedstawienie zalet wycieczek rowerowych, zmian zachodzących w życiu polskich mieszkańców, a także zaprezentowanie ograniczeń powstających w związku z przekraczaniem granic i trudności w budowaniu relacji z inną narodowością. W pierwszym pytaniu zapytano ankietowanych ile razy uczestniczyli w wycieczkach rowerowych do Brześcia, wyniki badań przedstawia rycina 1.

Ryc. 1. Częstotliwość odwiedzania Białorusi przez polskich turystów
Źródło: opracowanie własne

Aż 68% ankietowanych odpowiedziało, że byli tylko raz. Inni respondenci zaznaczyli odpowiedź, że byli dwa razy na Białorusi (22%) oraz trzy i więcej (10%). W kolejnym pytaniu odniesiono się do tego, czy przed zorganizowaną wycieczką badani turyści mieli okazję być już w Brześciu. Więcej niż połowa ankietowanych (68%) odpowiedziała, że nie byli wcześniej w tym miejscu. Zwiedzenie Białorusi poprzez zorganizowaną wycieczkę rowerową w porozumieniu między polskimi mieszkańcami, a białoruską organizacją non-profit „Za Velo Brest” może świadczyć o tym, iż tego typu wydarzenia pozytywnie wpływają na decyzję Polaków dotyczącą podróży do sąsiadujących, przygranicznych terenów Białorusi. Możliwością jest, więc poznanie pobliskich regionów i przełamanie istniejących w polskim społeczeństwie stereotypów.

W kolejnym pytaniu otwartym dotyczącym tego, dlaczego ankietowani podjęli decyzję o uczestnictwie w wycieczce rowerowej największa liczba osób (45%) odpowiadała, że ich ulubionym zajęciem w życiu codziennym jest jazda na rowerze. Wyjazd daje również możliwość poznania Białorusi (25%). Zorganizowanie wycieczki rowerowej dało im możliwość połączenia ich pasji z zaspokojeniem ich ciekawości, w przyjazny dla środowiska sposób. W ankiecie pojawiło się również pytanie odnoszące się do tego, czy badani mieli okazję być już wcześniej na innych wycieczkach rowerowych, w wyniku czego 30% ankietowanych odpowiedziało, że miała już taką okazję podczas zagranicznych wycieczek rowerowych, które zostały wymienione w kolejnym pytaniu i odnosiły się do państw europejskich. Jednak dla większości ankietowanych (70%) była to pierwsza podróż z wykorzystaniem ekologicznego środka transportu jakim jest rower.

W przeprowadzonej ankiecie pojawiło się również pytanie dotyczące tego, czy uczestnicy wycieczki tak samo wyobrażali sobie Brześć przed uczestnictwem w niej, jak i po odwiedzeniu tego miejsca.

W ankiecie 68% procent osób odpowiedziało, że całkiem inaczej wyobrażało sobie to miejsce. W kolejnym pytaniu otwartym respondenci odpowiedzieli, co ich zdaniem było inne, niż się spodziewali. Część osób uważała, że jest to zacofane miasto, zanieczyszczone, nie dostosowane do podróży. Ogólnie wyobrażenie

ankietowanych było bardzo negatywne, ale poprzez wycieczkę ich zdanie się zmieniło, zobaczyli piękne, zadbane miasto, bardzo dobrze dostosowane do wycieczek rowerowych poprzez rozbudowaną infrastrukturę umożliwiającą bezpieczne poruszanie się na terenie tego miasta.

Respondentów zapytano również o ich preferencje odnoszące się do Brześcia. Na podstawie badań zamieszczonych na rycinie 2 można stwierdzić, że krajobraz i uwarunkowanie terenu było najczęściej wybieraną odpowiedzią (54%).

Ryc. 2. Preferencje ankietowanych dotyczące miasta Brześć
Źródło: opracowanie własne

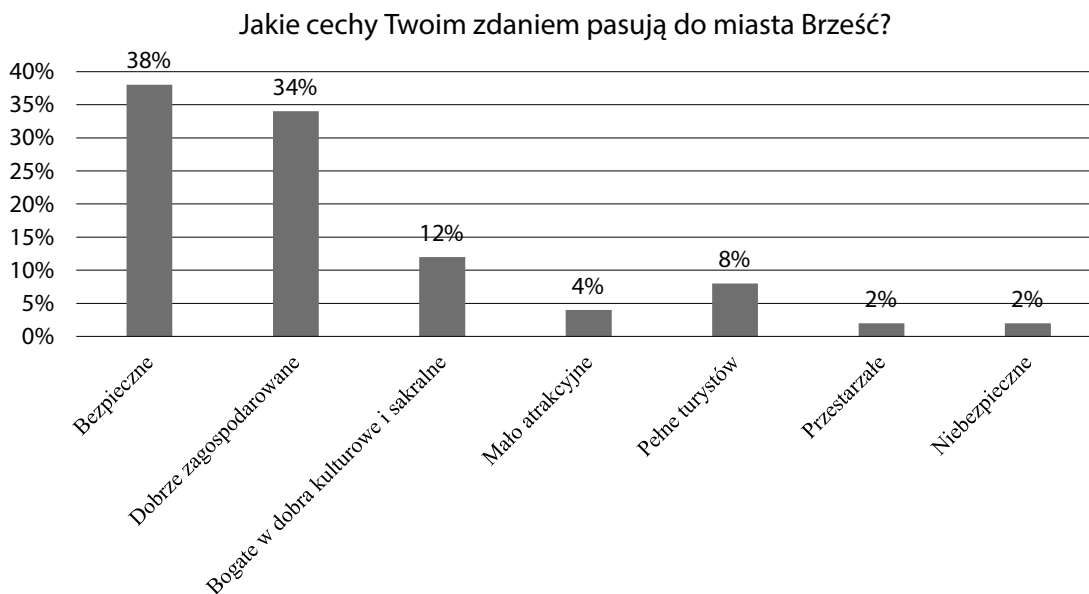
Ankietowani wyrazili pozytywną opinię dotyczącą idei wycieczek rowerowych, odnosząc się do proekologicznych aspektów nawiązujących do zanieczyszczania środowiska naturalnego poprzez zmianę pojazdów mechanicznych wydzielających spaliny na jednośladowe środki transportu.

Kolejne pytanie dotyczyło oceny białoruskich przewodników organizacji „Za Velo Brest” zajmującej się prowadzeniem zorganizowanych wycieczek transgranicznych. Wszystkie odpowiedzi ankietowanych były pozytywne. Polscy turyści docenili umiejętności białoruskich przewodników, ich wiedzę, łatwość przekazywania informacji dotyczącą historii oraz kultury ich regionu. Warto zaznaczyć, iż żaden z ankietowanych nie odpowiedział negatywnie na wcześniej wymienione pytanie.

„Za Velo Brest” według 90 % ankietowanych jest jedyną znaną organizacją zajmującą się wydarzeniami takimi jak transgraniczne wycieczki rowerowe. Pozostały 10% badanych osób odpowiedział, że zna inne organizacje działające na terenie Białorusi, ale nie są w stanie wymienić ich nazwy. Świadczy to o tym, że ankietowani nie przywiązują wagi do danej organizacji, a w szczególności do jej nazwy.

Miasto Brześć większości ankietowanym kojarzy się z miastem bezpiecznym (38%), a także dobrze zagospodarowanym (34%). Szczegółowe wyniki badań przedstawia rycina 3.

Ryc. 3. Cechy miasta Brześć według polskich turystów wycieczek rowerowych
Źródło: opracowanie własne

Może to wynikać z religijnej historii tego miasta i regionu, a także pogłębiającej się relacji polskiego społeczeństwa z obywatelami białoruskich krain. Dodatkowo podczas zorganizowanych wycieczek rowerowych respondenci odpowiedzieli, że przekroczenie granicy zajęło im maksymalnie dwie godziny. Nawiązuje to do zmian zachodzących w obszarze granicznym dotyczących otwarcia granic i usprawnienia ich przekraczania. Powodem tego jest chęć zwiększenia ruchu turystycznego w obrębie zachodniej Białorusi promującej jej najcenniejsze wartości i spuściznę kulturową.

Kolejne pytanie dotyczyło możliwości jakie wynikają ze zwiedzania Brześcia rowerem w przeciwieństwie dośrodków transportu zbiorowego zazwyczaj negatywnie wpływających na środowisko naturalne. Aż 45% ankietowanych stwierdziło, że zwiedzanie miasta jednośladem umożliwia zatrzymanie się w niemal każdym miejscu, co jest niemożliwe jeżeli chodzi np. o samochód. Ponadto 32% badanych turystów uznało, że taki rodzaj wycieczki wpłynął pozytywnie na relację międzyludzką pomiędzy nimi, a innymi turystami oraz umożliwił im zgłębienie wiedzy dotyczącej terenów przygranicznych. Dzisiejsza Białoruś pozytywnie zaskakuje pod względem infrastruktury, poprzez ciągłe budowanie ścieżek i postojów rowerowych, instalowania nowoczesnej sygnalizacji świetlnej, a także budowaniu drogi szybkiego ruchu z wyznaczonym miejscem do poruszania się jednośladem. Obecnie w Brześciu i jego najbliższej okolicy wyróżnia się 178 ścieżek rowerowych, w tym 97 w samym Brześciu, czyli około 40 km trasy rowerowej.

Ankietowani nie wykazali negatywnych aspektów dotyczących transgranicznych wycieczek rowerowych. Wszyscy badani wyrazili chęć ponownego uczest-

nictwa w zorganizowanej wycieczce rowerowej do miasta Brześć. Odpowiedź uzasadniali tym, że miasto jest bogate w kulturę polsko-białoruską (30%), przyciąga ich gościnność mieszkańców (27%) oraz dzięki wykwalifikowanym przewodnikom chętniej i prościej jest im podróżować, a także poznawać nieznaną dotychczas regiony (25%).

Podsumowanie

Transgraniczne wycieczki rowerowe do miasta Brześć cieszą się coraz większą popularnością wśród mieszkańców Polski. Powiązane jest to ze zwiększającą się otwartością Białorusi na zewnętrznych turystów oraz bogatą historią i kulturą tego regionu. Determinantem dla turystów jest także eksploracja zachodniej Białorusi bez konieczności starania się o wizę. Republika Białorusi tym działaniem daje możliwość ożywienia ruchu turystycznego wzdłuż granicy, a co za tym idzie pozwala zapewnić sobie wpływy pieniężne do skarbu państwa, zwiększając krajowe PKB.

Proekologiczne zachowania społeczeństwa także wspierają rozwój transgranicznej turystyki rowerowej. Oprócz ograniczania emisji spalin, rower można zaparkować niemalże w każdym miejscu, co korzystnie wpływa na jakość podróży. Możliwością rozwoju regionu Białorusi może być zwiększenie liczby ścieżek rowerowych, które przyczynią się do rozwoju turystyki w regionie brzeskim.

Badania wykazały, że większość turystów po zakończeniu wycieczki rowerowej do Brześcia, zmieniło swoje zdanie na temat tego miasta i regionu. Zamiast tego co oczekiwali ujrzeli piękne, zadbane i dostosowane do wycieczek rowerowych miasto europejskie. Stwarza to możliwość zmiany podejścia ludzi do regionów przygranicznych i przełamania związanych z nimi stereotypów oraz przyczynia się do rozwoju turystyki poprzez pozytywną rekomendację transgranicznych wycieczek rowerowych.

Szansą na rozwój transgranicznych wycieczek rowerowych mogłyby być wypożyczalnie rowerów w miastach i miasteczkach umiejscowionych wzdłuż granicy z Republiką Białorusi oraz większa promocja tego typu aktywności.

Podsumowując wyniki badań można stwierdzić, że transgraniczne wycieczki rowerowe do miasta Brześć wśród Polskich turystów cieszą się dobrą opinią, a podmioty zajmujące się ich organizacją wykazują się pełnym profesjonalizmem działania. Analizując wyniki badań można stwierdzić, że do najważniejszych możliwości transgranicznej turystyki rowerowej należy zaliczyć integrację międzynarodową, przełamanie barier związanych z trudnościami w przekraczaniu granic, rozwój Białorusi pod względem turystycznym i gospodarczym, a także budowanie pozytywnej opinii wśród uczestników wycieczki i ich najbliższych. Natomiast do największych ograniczeń należy zaliczyć negatywne stereotypy

towarzyszące Białorusi, które cały czas pojawiają się w polskim społeczeństwie, postrzegające to państwo jako zacofane i niedostosowane infrastrukturalnie do wycieczek rowerowych.

Piśmiennictwo

1. Dębowska-Mróż M., Ferensztain-Galardos E., Krajewska R., Rogowski A. (2018), *Turystyka rowerowa jako forma turystyki aktywnej na przykładzie gminy miasta Radomia. Biuletyn KPZK PAN Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk, Zeszyt 269*, s. 103-128.
2. Fedorowicz K. (2010), *Białoruś i Białorusini w polskiej polityce wschodniej*. Szreniawa. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, s. 193-209.
3. Kraciuk J. (2014), *Ekonomiczne aspekty współpracy transgranicznej Polski z Białorusią. Przedsiębiorczość i zarządzanie, Wydawnictwo SAN, Tom XV, część I*, Warszawa, s. 171-172.
4. Lechwar M. (2008), *Instytucjonalne podstawy europejskiej współpracy transgranicznej. Spólność społeczno-ekonomiczna, a modernizacja regionów transgranicznych*, Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski, s. 23.
5. Ślusarz G. (2006), *Potrzeby rozwoju współpracy transgranicznej. Uwarunkowania działalności gospodarczej w sektorze rolno-spożywczym Ukrainy jako podstawa rozwoju współpracy transgranicznej*. Rzeszów, Lwowski Państwowy Uniwersytet w Dublanach, Regionalny Związek Produkcji Rolnej w Rzeszowie, s. 11.

Netografia

6. <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/bialorus> (dostęp: 06.02.2020).
7. <https://www.gov.pl/web/bialorus/relacje-dwustronne> (dostęp: 02.03.2020).
8. <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/bialorus> (dostęp: 28.02.2020).
9. <http://www.lotur.eu/UploadFiles/423/1109/1388738600> (dostęp: 28.02.2020).
10. <https://krainabugu.pl/brzesc-miasto-twierdza/> (dostęp: 15.01.2020).

Dokumenty prawne

11. Dekret Prezydenta Republiki Białorusi nr 300 z dnia 7 sierpnia 2019 roku

Liczba znaków ze spacjami 26 466